

SALMONELLASANERING I ETT NÖTSKAL: SVINBESÄTTNING

Grundprincip

Grundprincipen i en salmonellasanering är, att djuren blir fria från smittan, när nya smittoämnen inte kommer via munnen, vilket betyder att man på gården ser till att foder och dricksvattnet är rent och har en bra utfodringshygien. På svingårdar är det ändå i praktiken väldigt svårt att bryta smittokejdans som går från djurens avföring till mun. På gårdar med smågrisproduktion är djurflödet så snabbt att det inte är möjligt att vänta på att djuren blir fria från smitta, för när djurtrafiken från gården stoppas, fylls svinhuset på några veckor. Ett svin som fått salmonellasmitta avger inte salmonellabakterier hela tiden i sin avföring, utan smittan kan kapsla in sig i lymfkörtlarna och aktivera sig senare igen. På grund av dessa orsaker är det oftast bäst att få bort de djur som har konstaterats vara smittbärare så snabbt som möjligt och skicka dem till en destruktionsanläggning. Då det gäller slaktsvin i början av uppfödningen och unga slaktsvin kan man om man vill vänta på att de blir fria från smitta.

Utmönstring av djur som är smittbärare

Då salmonellasmittan är ett faktum och bestämmelserna om restriktioner trätt i kraft, undersöks svinhusets alla suggor, gyltor och galtar individuellt med avföringsprov. I stora produktionsenheter kan individprov vid behov slås ihop till sammelprov om högst 20 djur från samma avdelning. Avvanda grisar och slaktsvin undersöks boxvis med sammelprov. De djur/djurgrupper som konstateras vara salmonellapositiva utmönstras så fort som möjligt efter att undersökningsresultatet blivit färdigt och skickas till destruktionsanläggning. I smågrisproducerande besättningar kan det också bli aktuellt att avliva djur av djurskydds skäl på grund av utrymmesbrist. Salmonellaundersökningarna görs i svinhuset med 2-4 veckors mellanrum så länge, att man av alla svin har fått två negativa undersökningsresultat efter varandra, vilket är en förutsättning för att ta bort bestämmelserna om restriktioner.

Miljö- och foderprov

I början av salmonellasaneringen tas foderprov från gården (officiell provtagning med bestämmelse från Evira), från alla foder som används på gården till utfodring av djuren, om prover inte redan tidigare blivit tagna. För att reda ut smittans utbredning tas också miljöprov från gårdens foderlagerutrymmen, utfodringsapparat och från andra ställen av produktionsanläggningen enligt ETT: s anvisningar (bilaga). Undersökningsresultaten från miljöproven används i planeringen av salmonellasaneringen samt till att rikta rengörings- och desinficeringsåtgärderna rätt.

Rengöring av foderlagren

Om det i gårdens foder eller i miljöproven från foderlagren hittas salmonella, eller gården har fått salmonellariskfoder, rengörs fodersilon och foderlagret enligt ETT: s anvisningar (bilaga).

Rengöring och desinficering av produktionsutrymmena:

De boxar eller avdelningar som tömts på djur på grund av salmonellasanering eller som en del av produktionscykeln, rengörs och desinficeras enligt anvisningarna nedan. Om det ännu finns djur på avdelningen, är det skäl att undvika användningen av högtryckstvätten, för salmonellasmittan kan spridas med dimman som uppstår vid tvätten. Det är bättre att då nöja sig med mekanisk rengöring och användning av torrdesinfektionsmedel, tills hela avdelningen kan tvättas och desinficeras samtidigt.

1. **Först en noggrann mekanisk rengöring**, allt damm som lossar, gödsel och smuts tas bort; komposteras tillsammans med gödseln, utfodringsapparaterna töms på foder som blivit kvar, svämkanalerna töms.

2. **Fördesinfektion**; sprids på alla ytor med trycktvätt eller dyl. , använd litet tryck. Alla ytor måste fuktas med desinfektionsmedel som lämpar sig för ändamålet t.ex. Virkon Advanced, Parvocide, GPC 8, Virocid, Neo-Predisan mm. (använd preparatet enligt tillverkarens anvisningar; halter på lösningen och användningssäkerhet).

- Fördesinfektionen får verka i ungefär 1 dygn
- Om det t.ex. på golvet i boxarna finns rikligt med stelnad gödsel mm, kan man blötlägga ytorna några dagar före fördesinfektionen.

3. **Egentlig tvätt** med högtryckstvätt, använd medelvärm (ca. 60 °C) och –tryck.

- en för hög tvätt- temperatur bränner fast proteinhaltig smuts i ytorna som ska tvättas
- ett för högt tryck skadar ytorna som ska tvättas och försvårar rengöringen i fortsättningen
- *all gödsel, foderrester mm måste fås bort*, beakta konstruktioner med vinklar och vrår; utfodrings- och dricksapparater, gödselspalt mm.; ventilationsapparaterna (till- och frånluftskanalerna) ska tvättas längs hela längden.
- konstruktioner ska vid behov tas isär/monteras ner så att rengöring och desinficering är möjlig.
- i tvätten används basiskt tvättmedel; Pintty, Biosolve, Farmosept 25 (skumbildande, längre verkningstid) mm.
- rengöring av foderlager och foderbehandlingsapparaturl görS enligt skild anvisning.
- svinhusets tambur, sociala utrymmen mm rengörs och desinficeras samtidigt som de egentliga produktionsutrymmen rengörs och desinficeras.

4. **Torkning** några dagar

- desinfektionsmedel fungerar inte på ytor som är indränkta i vatten
- vid behov används tilläggsvärme och vädring

5. **Slutdesinfektion**

- alla svinhusets ytor och enligt behov också andra utrymmen och foderlagrens ytor fuktas med desinfektionsmedel, sprutas med högtryckstvätt eller dyl. med litet tryck.
- använd medel som passar till ändamålet t.ex. Virkon Advaced, Parvocide, GPC 8, Virocid.

6. **Torkning** några dagar

- vid behov tilläggsvärme och vädring

7. **Miljöprov**

- inom ramen för salmonellasaneringsplanen strävar man att kontrollera att rengörings- och desinfektionsåtgärderna har lyckats, på bekostnad av producenten (salmonellaförsäkring).

- från svinhus som tömts på djur på grund av salmonellasanering, behövs det ett negativt undersökningsresultat förrän bestämmelserna om restriktioner hävs.
- om det i miljöproverna inte finns salmonella, flyttar man till punkt 8 ”Konstruktionerna monteras”
- om det i miljöproverna konstateras salmonella, flyttar man tillbaka till punkt 3 ”Egentlig tvätt”, så att all gödsel och smuts fås bort från ytorna.

8. Konstruktionerna monteras

- de konstruktioner som tagits isär sätts ihop igen
- samtidigt görs de reparationer på konstruktioner och apparatur som behövs

Annat att observera

- **Gödselhantering**
torrgödsel komposteras antingen på gödselplattan eller i stuka på åkern (kompostering på åkern kräver tillstånd av kommunens landsbygdsmyndighet), vid behov tillsätts halm eller torv för att försäkra att gödseln förbränns.
- gödselhögen och gödselplattans omgivning täcks av ett några mm tjockt lager av industrifinkalk (SL 90)
- slutligen täcks gödselhögen med halm, torv eller annat dylikt, passande material
- svämgödseln kalkas genom att lägga till industrifinkalk (SL 90), ungefär 30 kg/ 1m³ svämgödsel och hela tiden blanda om och följa med pH värdet, pH värde borde komma över 10.
- det lönar sig att kalka svämgödseln just före spridning, så att man inte måste länge ha det i behållaren; kalk har en tendens att sjunka till botten, och därifrån är det svårt att få bort den
- torrgödseln/ svämgödseln bearbetas ner i jorden på våren och åkern sås med spannmål (inte rotsaker eller potatis), gödseln får inte ytspridas på vall.
- transporten och spridningen av gödseln bör ske så, att det inte kommer gödsel på allmänna vägar eller vägar som används av andra gårdar.
- gödselspridningsutrustningen tvättas och desinficeras efter avslutat jobb enligt ETT: s anvisningar.

Gårdsplan och omgivning

- asfalterade gårdsplaner tvättas och desinficeras på våren, efter att snön har smält
- gårdsplaner med grus och vägar som finns i närheten och leder till svinhuset kalkas med ett några mm tjockt lager av industrifinkalk (SL 90), som täcks med ett nytt gruslager; vid behov kan nedsmutsad jord från ytan skrapas bort och komposteras på lämpligt ställe, högen täcks med industrifinkalk.